

"A les meues novel·les
el ritme i la sonoritat són més
importants que la història"

Entrevista a **Louise Dupré** (Sherbrooke, Quebec, 1949), que presenta la novel·la *Théo per sempre* (Trípod, 2022) sobre l'esclat de violència en un adolescent i les conseqüències que té sobre la família. Dupré és també l'autora del poemari *Més amunt que les flames* (Angle, 2016), sobre la impressió que li provocà Auschwitz.

Text **Alex Milian** @alexmilianbeser

Foto **Jordi Play** instagram.com/jordiplay

Aquesta novel·la narra com un adolescent intenta assassinar el seu pare i les conseqüències que això provoca. Per què?

—Aquesta és la pregunta que la protagonista Beatriu es plantejarà durant tota l'obra: per què? És perquè el protagonista va perdre la mare de molt jove? Són les males companyies? Li va agafar un rampell? Es va radicalitzar? No se saben les causes i, al final de l'obra, la mateixa protagonista diu que no se sabran mai.

—Però per què vostè decideix escriure sobre un cas com aquest?

—Sempre m'ha interessat saber per què hi ha persones que passen a l'acte de matar. Vaig voler parlar dels problemes que afecten els joves que, tant als EUA com al Canadà o Europa, cada vegada és més freqüent: joves que no tenen punts de referència i que un dia decideixen aplicar ells mateixos la justícia.

—Coneixia algun cas proper?

—A la meua família més pròxima, no, però fa trenta-tres anys un jove va entrar en una classe de l'Escola Politècnica de Montreal i va matar sis dones. Després vaig conèixer familiars de la tragèdia de Columbine. Al llibre apareix també una noia que mata el seu pare, en aquest cas perquè pateix esquizofrènia. Jo conec un xicot que va fer el mateix. Per a la novel·la vaig decidit canviar-lo per una noia.

—Tot i que els personatges són quebequesos com vostè, l'acció se situa als Estats Units. Per què?

—Vaig començar el llibre el 2011 i al Quebec i al Canadà pràcticament no n'hi havia casos d'assassinats d'aquesta mena per part d'adolescents. En canvi, als Estats Units sí que n'hi havia. I tenia

una amiga de la Universitat de Miami a la qual vaig preguntar si seria plausible que un estudiant entrés i comencés a disparar en una aula... I va respondre: "Absolutament, sí".

—La protagonista, la mare —o madrastra— d'en Théo, prepara un documental sobre els assassinats múltiples en escoles dels Estats Units...

—Sí, exacte. Als Estats Units havien fet un documental, molt ben realitzat, sobre la matança de la Politècnica de Montreal i se'm va acudir.

—Gran part de la novel·la planteja el sentiment de culpabilitat dels pares, fins i tot del pare que ha estat víctima del seu fill.

—Els pares se senten molt culpables del que fan els infants i es plantegen sempre si van fallar en alguna cosa. Al llibre, fins i tot, es fa aquestes preguntes la protagonista, que no és la seua mare biològica, però ha vist créixer el nen des que tenia cinc anys. I sempre es pregunten "què vam fer malament" o "què no vam fer".

—La culpabilitat és el tema de la novel·la?

—Sí. El segon tema seria l'augment de la violència en aquest ambient de joves, una violència en definitiva gratuïta. L'altra pregunta que es fan els pares és si un policia no hagués intervingut i hagués matat al noi, al seu fill, què més hauria arribat a fer? Hauria matat la resta d'alumnes? Hauria rematat el pare?

—Sembla indicar que el sentiment de culpa va perdent força per la pena, pel dol, del fill perdut. Vostè, que també és psicòloga, creu que és això el que passa?

—Penso que sí, que els pares carreguen aquest sentiment de culpa, però en definitiva el que s'ha d'acceptar és que hi ha un moment determinat que els fills tenen la seua vida, la seua manera de fer, i s'ha d'acceptar això.

→ —**Ha fet un treball de documentació parlant amb altres psicòlegs o psiquiatres?**

—Li vaig fer llegir el llibre a una amiga psiquiatra per veure si tenia prou consistència i si era correcte. Normalment, ho faig amb tots els llibres.

—**Als pares del Théo sempre els diuen: “No ho podíeu saber; no podíeu haver fet res.” És així, realment?**

—Els pares sempre es plantegen aquesta pregunta (si haurien pogut fer més), però cada cas és diferent. Jo també soc mare. Vaig educar la meua filla i això també em preocupa. I, com a escriptora, quan escric intento posar el focus en un sol cas concret i a partir d'aquí reflexionar sobre els fets.

—**Però, si no hi ha culpables (ni els pares ni els educadors ni la societat ni el sistema sanitari), no és com reconèixer que no ho podem evitar mai?**

—Com que està tan generalitzat que hi ha tanta violència a la societat, això ja forma part de l'altre nivell del llibre: no és una cosa privada de la família ni de la seua culpabilitat, sinó de la responsabilitat de tot el sistema social. Perquè la violència és pertot. Fa trenta o quaranta anys potser no hi havia tants casos d'aquesta mena de violència. Per tant, què passa dins del sistema? Què és el que no funciona?

—**Diuen que als Estats Units aquestes matances poden passar perquè l'accés a les armes és més fàcil.**

—Sí, per la Constitució. Perquè entenen que és un país de cowboys en el qual tothom ha de tenir el dret a defensar-se.

—**Això no passa al Quebec?**

—Al Quebec i al Canadà no passa. I les armes no estan tan a l'abast dels ciutadans com als Estats Units, però ara hi ha una pujada de la dreta i voldrien que l'accés a les armes fos més fàcil... Et puc explicar una anècdota sobre els Estats Units?

—**És clar.**

—Tinc uns amics a l'estat de Florida. Un dia, com cada setmana, ell se'n va a comprar al supermercat i, quan està a punt d'aparcar, un altre cotxe es fica al mig. Ell, sense escarafalls, li diu que ell estava primer i que ja estava aparcant, que si us plau es faci a un costat, que la plaça és seua. Doncs la conductora del cotxe tira la mà a la seva bossa, trau un revòlver i l'amenaça. “Ok, ok, senyora, aparqui vostè”. A Florida, i als Estats Units en general, hi ha molta gent de dreta i el poder és allò que ho governa tot.

—**Opta per descriure la història des d'un passat pròxim als fets (mesos) i un de més llunya (dos anys) més o menys alternativament. Per què?**

—No volia que tot el relat es basés en els fets en calent. Volia que la protagonista ho poguera mirar també des d'una certa distància.

—**En un moment diu: “l'escriptura em permet de confiar-me, de reflexionar, és la meua meditació personal”. També és la seva?**

—Sí, escric novel·la per fer una mena de meditació, sobretot sobre la família i la societat o la família en la societat.

—**Té un llibre de poesia, *Més amunt que les flames*, que és un llarg poema reflexió a conseqüència de la seva primera visita al camp de concentració d'Auschwitz.**

—Quan vaig anar a Auschwitz, sabia què m'esperava, però en una vitrina vaig veure roba de bebès que havien estat sacrificats. Això em va impactar. En aquell moment el meu net tenia l'edat que devien tindre aquells xiquets d'Auschwitz i això em va suposar un xoc terrible, vaig tenir una depressió filosòfica —no sé si aquest terme existeix, però és el que penso. Per això aquell llibre parla del dolor. Què li dius a un nen petit que vol jugar, que vol saltar, que vol córrer, quan saps, com a àvia, que hi ha un milió i mig de criatures com ell que van ser exterminades?

—**Quina edat té ara el seu net?**

—Quinze anys.

—**Ha llegit el llibre?**

—Sí

—**Què hi diu?**

—Àvia, no m'acabo de creure que això pugui haver passat. Per ell va ser un xoc.

—**Què va escriure primer, poesia o prosa?**

—Primer la poesia.

—**Per què?**

—Per dues raons. Jo estudiava la poesia de les dones del Quebec, la generació anterior a la meua. Hi havia poetes molt contestatàries i molt subversives. Elles es qüestionaven tot: els gèneres literaris, tot, i les admirava. En segon lloc, perquè m'agrada el treball que es fa amb les paraules i el treball que es fa amb la poesia. De fet, tracto les novel·les igual que la poesia: el ritme, la sonoritat... són més importants que la història. •

